

בפרשת תרומה בסיום הסדרה כתיב: וכל יתדות החצר נחשת. ואח"כ מתחיל ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וגו'. הנה ידועה קושית הב"י, למה קבעו שמונה ימים, הא הנם לא היה רק שבעה ימים. ותירץ השו"ז ע"ד שמצינו בשונמית שהיה מן הצורך שיהיה קצת שמן בכלי שתחול עליו הברכה, כמו כן כאן הוכרח להשאר בהפך קצת שמן, כדי שתחול עליו הברכה בשאר הימים, נמצא שהיה נס גם ביום הראשון. ולכאורה קשה, דבשלמא בברכת צדיק צריך יש מיש, שיהא מקום לחול הברכה עליו, אבל אצל הקדוש ב"ה שברא שמים וארץ וכל העולמות מאין, יכולה לחול הברכה אף אם לא היה נשאר כלום בהפך, ולמה היה צריך שישאר משהו בפך. ויש לומר דכאן היה הכרח להיות יש מיש, דאיתא בגמרא על הפסוק שמן זית אבל לא מן ההפקר ולא מן

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

מהרי"ד מבעלזא - ב (במדבר, דברים, מועדים): חוקת, יששכר דוב בן יהושע <<חסידות; תנ"ך; >> (1) { } עמ

ההקדש, וא"כ אילו היה רק מעשי ידיו של הקב"ה דהיינו נס חדש יש מאין, היה אז נקרא שמן של הקדש או של הפקר, ועכ"פ לא מקרי שמן זית, רק שמן של הקב"ה.

ובזה אפשר לפרש ברמז הטמיכות של שתי הסדרות. "וכל יתדות החצר נחשת", ר"ת נר חנוכה שמונה ונדליק. ואי קשה הלא הנס היה רק ז' ימים, לזה כתב: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית", ודרשו חז"ל ולא שמן של הקדש, ולכן הוכרח להשאר מעט שמן בפך, ואם כן היה הנס גם ביום הראשון.

הטו"ז כתב דהנס של לילה הראשון היה ע"י שראו בבוקר שנשתייר עוד שמן במנורה. והקשו המפרשים, הא קיימא לן מותר השמן שבנר ומותר הפתילה אחר שכבתה, מטיבה ומשליכה ולוקחים שמן אחר ופתילה חדשה. ויש לומר דזה הדין הוא מימרא דרבי שאמר שהיו מדשנין השמן והפתילה, ונותנין בה שמן חדש כמדתה, וגם הרמב"ם פוסק כן. ונראה לומר טעמו, שבגמרא הגירסא היא: היו מדשנין, שהוא לשון דשן, אבל מצאתי בפיה"מ להרמב"ם הגירסא: היו מישנין השמן שהוא מלשון ישן. ולפ"ז הטעם הוא מפני שאין עניות במקום עשירות, אשר מזה הטעם אם נעשה נקב במנורה, לא היו מתקנים אותה רק היו מהתכים אותה. וא"כ זה ניחא כשהיה שמן אחר, אבל כאן שלא היה רק זה הפך בלבד, לא שייך כאן הטעם דאין עניות במקום עשירות.

אך על הטו"ז הנ"ל יש להקשות, הלא הדין הוא שכל השמנים צריכים להתקדש בחצי הלוג, וזה השמן שנשאר במנורה לא נתקדש בחצי הלוג. ויש לומר, דהתוס' (מנחות פט.) הקשו למה היו צריכים השמנים להתקדש בחצי הלוג, הלא נתקדשו אחר כך בהמנורה. וי"ל שכל הכלים שעשה משה בתחילה נתקדשו בשמן המשחה, מכאן ואילך עבודתן מחנכתן, כמו שאמרו רז"ל, וזהו אחר שנעשה בה מעשה שהדליק המנורה ונעשה כלי שרת. ולפ"ז תינח אחר שהדליק בה פעם א', שע"ז נעשתה המנורה כלי שרת, ונתקדש בה השמן אח"כ, משא"כ כאן שהיתה מנורה חדשה ולא היתה אז תורת כלי שרת עליה, לא נתקדש השמן בה. ומתורצת קושיית התוספות, דכיון שהמנורה לא נעשית כלי שרת שיוכל להתקדש בה השמן רק אחר שהדליק בה פעם אחת, וכנ"ל, ועל כן היה צריך במנורה חדשה להתקדש קודם בחצי הלוג. ומתורץ גם הט"ז, דהשמן שנשאר ביום השני נתקדש במנורה שכבר היתה כלי שרת ע"י שהדליק בה לילה ראשון. אך עדיין יש לדקדק, כיון דבימי חשמונאים נטמאו כל הכלים והיתה מנורה חדשה, מתי נתקדש השמן הראשון שניתן בהמנורה. וצ"ע. א.)

א) הב"י תירץ, דהנס ביום הראשון היה דבבוקר מצאו המנורה מלאה כבתחילה. והקשה מרן ז"ל דהלא מבואר במנחות (דף פח) דהשמן של